

Улуттук банктын брифинги

КЫРГЫЗСТАНДЫН ВАЛЮТА РЫНОГУНА ТЫШКЫ ФАКТОР ТААСИРИН ТИЙГИЗДИ

Өтүп бараткан жумада биздин республикада да улуттук валютага карата АКШ долларынын курсунун кескин жогорулап кеткендиги коомчулукта, өлкөбүздүн экономикалык чөйрөсүндө кыйла тынчсызданууну жаратты. Мына ушуга байланыштуу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын төрагасы Толкунбек Абдыгулов жалпыга маалымдоо каражаттарынын өкүлдөрүнө брифинг өткөрүп, төмөндөгүлөргө токтолду.

Акыркы күндөрдө биздин соодалык өнөктөш өлкөлөрдө, атап айтканда Россияда жана Казакстанда негизги чийки зат товарларына, мисалы, нефть, айрым экспорттук товарларга болгон баалардын өзгөрүүлөрү алардын улуттук валюталарына карата АКШ долларынын курсунун кескин жогорулоосуна алып келди. Албетте, биздин валюта рыногубуз алардыкы менен тикелей байланышта эмес. Бирок, өзүңүздөр билгендей Кыргыз Республикасынын экономикасынын соода багыты ЕАЭБ өлкөлөрү менен өтө тыгыз байланышта. Биз алар менен соода иштерин жүргүзгөнүбүздө көп транзакцияларды жасайбыз. Ошол учурларда аларда болуп жаткан өзгөрүүлөр биздин рынокко таасири түздөн-түз болбосо да кыйыр каналдар аркылуу тийбей койбойт. Мына ушуга байланыштуу 10-мартта АКШ долларына болгон суроо-талап жогорулаган. Бул биринчи кезекте психологиялык факторлор менен байланыштуу болду. Анткени, калкыбыз бүгүнкү күндө

бардык жалпыга маалымдоо каражаттарына абдан жакын. Жаңылыктарды окуп турушат, онлайн режиминен маалыматтарды алып турушат. Ошондуктан алар Россиянын, Казакстандын валюта рынокторунда болуп жаткан жаңылыктар менен алдын ала кабардар болушуп, бизде кандай болор экен деп, күтүп турушкан. Ушундай кырдаалда айрымдар пайда табууга аракет жасашкан. Бирок, азыр баары орду-ордуна келди. Өзүңүздөргө белгилүү болгондой бүгүнкү күндө улуттук валютанын курсунун төмөндөп кетишине себеп болуучу кандайдыр бир ири макроэкономикалык же базалык факторлор жок. Калк арасында, бизнес чөйрөсүндө гана бир аз эмоционалдык тынчсыздануу болду. Ошондуктан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы алмашуу курсунун кес-

кин өзгөрүшүн текшилөө максатында жалпы суммасы 53,7 миллион АКШ доллары өлчөмүндө чет өлкөлүк валюта сатуу боюнча интервенцияны ишке ашырды (анын ичинде на акчада 4,0 миллион АКШ доллары). Бүгүнкү күнгө алганда Кыргыз Республикасынын бардык аймактарында АКШ долларын сатууда же сатып алууда эч кандай тартыштык жок. Мүмкүнчүлүктөн пайдаланып айта кетейин доллардын курсу жогорулап кеткен күнү валюта рыногунда АКШ доллары тартыш, сатылбай жатат, ошол үчүн доллардын курсу жогорулап кетти-деген сөздөрдү тараткандар болду. Бул сөздөр чындыкка туура келбейт. Бүгүнкү күндө Кыргызстандын бардык аймактарындагы банктардан, акча алмаштыруучу бюролорунан доллар болобу, башка чет өлкөлүк валюта болобу жа-

рандардын сатып алууга шарт бар. Азыр биз доллардын курсун ким, качан жогорулатты деген изилдөөнү жүргүзбөйбүз. Бардык соодалашуулар автоматташтырылган системада жүргүзүлөт. Биз анын баарын көрүп турабыз. Валюта курсу талап суроого жараша болот. Анткени, валюта кардардын кызыкчылыгы үчүн сатылып алынат. Биз күн сайын системада тренддердин бирде жогорулап, бирде төмөндөп турганын көрүп турабыз.

Кыргыз Республикасынын экономикасы жылдын башынан бери өсүү темпи менен баратат. Акчаларды которуу, башка акча түшүүлөр өз нугунда жүрүп жатат. Эч кандай терс өзгөрүүлөр байкалбайт. Менин оюмча жакынкы убактарда рынок өз нугуна түшөт. Улуттук банк жетиштүү өлчөмдөгү эл аралык резервге ээ. Ал чет өлкөлүк валютага

болгон суроо-талапты канааттандырууга мүмкүнчүлүгү жетет.

Мүмкүнчүлүктөн пайдаланып айтып кетейин, Кыргызстандын финансылык системасы акыркы жылдары тышкы таасирлерге туруштук берүү потенциалын жана жөндөмдүүлүгүн олуттуу бекемдеди. Банк тутумун капиталдаштыруу ийгиликтүү аяктаган (төлөнгөн уставдык капитал 2014-жылдагы 11,2 млрд сомдон 2019-жыл жыйынтыгы боюнча 28,6 млрд сомго чейин көбөйтүлгөн), Кредит портфелинин сапаты жогорку деңгээлде сакталып турат (2019-жыл жыйынтыгы боюнча-8,0 пайыз же 11,6 млрд сом), финансылык долларлашуу деңгээли төмөндөдө (депозиттик базанын долларлашуу деңгээли 2015-жылдын акырына карата 65,6 пайыздан 2019-жыл жыйынтыгы боюнча 38,2 пайызга чейин төмөндөгөн, кредит портфелинин долларлашуу деңгээли 2015-жылдын акырына карата 55,1 пайыздан 2019-жыл жыйынтыгы боюнча 35,1 пайызга чейин төмөндөгөн).

Улуттук банк тышкы чөйрөнүн өнүгүүсүндөгү болжолдуу шарттарды, коронавирус менен байланышкан дүйнөдөгү кырдаалды, ошондой эле орто мөөнөткө каралган мезгил ичинде инфляциялык процесстердин болжолдуу динамикасын эске алып, 2020-жылдын 24-февралында эсептик чен өлчөмүн 4,25 пайыздан 5,0 пайызга чейин жогорулатуу чечимин кабыл алган. Ошондой эле, «овернайт» депозити боюнча чен (пайыздык чендердин төмөнкү чеги) 2,75 пайызга чейин көбөйтүлгөн.

Ошол эле учурда, бүтүндөй өлкө боюнча калкка 12 пайыздан ашпаган чен боюнча кредит берүү үчүн коммерциялык банктарга каражаттарды берүүнү улантып жатат. Өтүп жаткан жылдын башынан тартып экономиканын артыкчылыктуу тармактарын каржылоо үчүн 5 кредиттик аукцион өткөрдүк, мында коммерциялык банктарга 6,0 млрд сом каражат сунушталган.

Улуттук банк түптөлгөн кырдаалга кылдат байкоо жүргүзүп турат жана анын кесепеттерин төмөндөтүү үчүн зарыл инструменттерге ээ.

Абдимухтар АБИЛОВ

● Улуу Жеңиш күнүнө

ДАГЫ БИР СЕЙИЛ БАГЫ АЧЫЛАТ

Бишкек шаарында Улуу Жеңиш күнүнө карата Чолпонбай Түлөбердиев атындагы жаңы сейил багы ачылат. Көкчөтоо менен Ч.Түлөбердиев көчөлөрүнүн кесилишинде жайгашкан 10 гектардай аянтты камтыган бул жайда учурда жашылдандыруу, жарыктандыруу сыяктуу кызуу иштер жүрүүдө. Парктарды курууда негизги жумуш жашылдандыруу болуп саналат. “Бишкек жашыл чарба” муниципалдык ишканасы бактарды тигүү, гүл олтургузуу, газондорду жасоо сыяктуу иштерин жасап жатышат.

Ч.Түлөбердиев атындагы сейил багынын орто ченине Советтер Союзунун Баатыры Чолпонбай Түлөбердиевдин эстелигин орнотуу каралган. Парктын сыртына автоунаа коюучу жайы курулуп, асфальт төшөлөт.

Аталган муниципалдык ишканасынын жетекчисинин орун басары Ырсалы Жанаалиевдин айтымында Бишкек шаарынын аймагына дагы 5 чон (“Ынтымак” – 2, “Ден соолук”, Гейдар Алиев атындагы, ж.б.) сейил бактары жана чакан эс алуучу жайлары курулат. Борборду кайрадан жашыл шаарга айландыруу боюнча быйыл шаардын ичиндеги 27 гектар жер аянтына көк майсаңдар жасалып, жашыл тосмо көчөттөрү олтургузулат. 10 147 жазы жалбырактуу бактар тигиле баштаса, 1000 даана ийне жалбырактуу бактар бүгүнкү күндө тигилип бүттү. Мындан сырткары Ак-Босого, Арча-Бешик, Туңгуч жана Ак-Өргөдө коомдук кичинекей бактарды тигүү иштери башталды.

● АКШдан Кыргызстанга

КОРОНАВИРУСКА КАРШЫ КОЛДОНУЛУУЧУ ЖАБДУУЛАР ТАПШЫРЫЛДЫ

АКШнын эл аралык өнүктүрүү боюнча агенттиги (USAID) Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо министрлигине медициналык жабдууларды тапшырды. Бул жабдуулар АКШнын коронавируска каршы күрөшүүдөгү алгачкы жардамдарынын алкагында берилди.

Расмий аземге вице-премьер Алтынай Өмүрбекова, Кыргыз Республикасынын саламаттыкты сактоо министри Космосбек Чолпонбаев жана USAIDдин Кыргызстандагы жетекчиси Гэри Линден жана ЖМК өкүлдөрү катышты.

Иш-чара учурунда Дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюмунун адистери жабдуулар жөнүндө айтып, аларды кантип колдонуу керектиги тууралуу көрсөтүп беришти. Мындан сырткары журналисттер иш-чара катышуучуларына коронавирус эпидемиясына даярдыкта АКШ дагы кандай колдоолорду көрсөтүп жаткандыгы тууралуу суроолорду беришти.

Бактыгүл КУЛАТАЕВА